

szczyh korzyści dla głębszego rozumienia samego tekstu i lepszego sharmonizowania analizy strukturalistycznej z danymi historii.

Wśród uczestników Zjazdu dominowali zdecydowanie Kanadyjczycy i Amerykanie, w głównej mierze zresztą nie katolicy. Udział egzegetów europejskich był tym razem mniejszy niż na zjazdach, które w przeszłości odbywały się w USA (najprawdopodobniej dlatego, że organizatorzy nie byli w stanie pokryć uczestnikom z Europy kosztów podróży). W obradach brało udział około 220 osób. Polskę reprezentował niżej podpisany.

Warszawa

KS. KAZIMIERZ ROMANIUK

N E K R O L O G

Ks. Michał Czajkowski

Ś. P. KS. PROF. HEINRICH ZIMMERMANN (1915–1980)

Zmarł dobrze znany polskim egzegetom ks. prof. dr Henryk Zimmermann. Urodził się w czasie pierwszej wojny światowej 11 stycznia 1915 roku w Engers nad Renem. W czasie drugiej wojny jako boński student teologii wcielony został do armii hitlerowskiej, w której walczył 5 i pół roku. Wrócił z frontu z odmrożonymi stopami (kaleką pozostał do śmierci). Uzupełnił swe studia teologiczne (Tübingen, Bonn, Paderborn) i w r. 1947 został wyświęcony na księdza archidiecezji kolońskiej w Porz (gdź katedra była jeszcze nieczynna). Przez dziesięć lat pracował w duszpasterstwie i katechizacji. W międzyczasie (1952) uzyskał doktorat na podstawie dysertacji *Das absolute ICH BIN als biblische Offenbarungsformel*.

W r. 1956 zostaje asystentem na wydziale teologii katolickiej reńskiego uniwersytetu im. Fryderyka Wilhelma w Bonn. W r. 1957 habilituje się z Nowego Testamentu u prof. K. Teh. Schäfera na podstawie rozprawy *Untersuchungen zur Geschichte der altlateinischen Überlieferung des zweiten Korintherbriefes* (Bonn 1960). W r. 1960 powołany zostaje na profesora akademii filozoficzno-teologicznej w Paderborn (gdzie pełnił też przez rok funkcję rektora). W r. 1963 zostaje profesorem zwyczajnym nowo utworzonego uniwersytetu w Bochum i do r. 1966 jest tam pierwszym dziekanem wydziału teologii katolickiej. Wreszcie w r. 1966 otrzymuje katedrę Nowego Testamentu we własnej diecezji, na sławnym uniwersytecie bońskim, gdzie nauczał do samej emerytury, którą otrzymał z dniem 1 marca 1980 r.

Pierwsze swoje zainteresowania naukowe skierował Heinrich Zimmermann ku ewangelii Jana. Owocem tego okresu pracy biblijnej jest jego rozprawa doktorska. Natomiast w dysertacji habilitacyjnej (którą poświęcił swojemu mistrzowi prof. Schäferowi na 60-lecie jego urodzin) dał wyraz wierności zaleceniom innego swego profesora, H. J. Vogelsa, który trzymał się nad historią tekstu greckiego i starych przekładów.

Ale najwięcej czasu, wiedzy i serca poświęcił Listowi do Hebrajczyków. Już w r. 1963 wykład, którym inaugurował swój urząd rektorski w Paderborn, poświęcił chrystologii tegoż Listu: *Die Hohepriester-Christologie des Hebräerbriefs* (Paderborn 1964). Koroną jego pracy nad tym pismem Nowego Testamentu jest dzieło, które ukazało się w r. 1977 w Kolonii pt. *Das Bekenntnis der Hoffnung. Tradition und Redaktion im Hebräerbrief*. Niestety śmierć nie pozwoliła mu wykorzystać swobodniejszych lat emerytury m. in. dla dokończenia komentarza do tegoż Listu dla *Herders Theologischer Kommentar zum Neuen Testament*, do czego był świetnie przez swoje poprzednie prace przygotowany.

Wdrażał uparcie i umiejętnie do samodzielnej egzegezy Nowego Testamentu, a także do własnego sądu na temat literatury egzegetycznej. Owocem i pomnikiem takiego właśnie podejścia do studentów i studiów jest najbardziej znana jego książka *Neutestamentliche Methodenlehre. Darstellung der historischkritischen Methode* (Stuttgart 1967), która w ciągu dziesięciu lat miała sześć (ciągle ulepszanych) wydań (ostatnie z r. 1978) i została przetłumaczona na wiele języków. Mimo że nie została spolszczona, znamy ją w Polsce i używamy od lat, przede wszystkim dzięki wydaniu NRD-owskiemu (Benno-Verlag).

Zagraniczną karierę zrobiło też inne dzieło Zimmermanna: *Jesus Christus. Geschichte und Verkündigung* (Stuttgart 1973, 2-gie wyd. 1975). Znalazło ono nawet chińskiego tłumacza (podobnie jak *Das Bekenntnis der Hoffnung*). Sądzę, że powinno się ono znaleźć u nas w polskim przekładzie, razem z *Neutestamentliche Methodenlehre*. Był też Zimmermann współredaktorem znanej serii wydawniczej *Bonner Biblische Beiträge*. Widzę też jego nazwisko, wśród innych tłumaczy, na ogólnoniemieckim przekładzie ekumenicznym Nowego Testamentu *Einheitsübersetzung der Heiligen Schrift. Das Neue Testament*, Stuttgart 1979, 2-gie wyd. popr. 1980). Jest też oczywiście autorem wielu artykułów i recenzji. Doliczyciem się w sumie ok. 80 pozycji jego pióra.

Wszyscy wyczuwali w nim zawsze kapłana, zwłaszcza w osobistych kontaktach: przekazywał coś z dobroci Jezusowej... Jezus Chrystus obecny był także i nieustannie w jego wykładach. Na jego pogrzebie 18 kwietnia br. przytoczył dziekan wydziału o. prof. H. Waldenfels własne słowa Zimmermanna: „Egzegeza ofiaruje nam i głosi obecność Chrystusa w Słowie”. I zdanie z *Didache* (4, 1), które kiedyś Zimmermann zacytował na pogrzebie swego mistrza prof. Vogelsa: „Tam, gdzie mówi się o Chrystusie — On sam jest obecny”.

Tę Obecność wyczuwało się — mówią mi studenci — w każdym spotkaniu z Profesorem i w każdym jego wykładzie. Albowiem swoją pracę naukową i dydaktyczną traktował ks. prałat Zimmermann rzeczywiście jako powołanie, jako kapłaństwo, jako posługę Słowa Bożego. Na 65-lecie jego urodzina (11 stycznia 1980) ofiarowali mu przyjaciele i kłedzy (wśród nich i uczniowie) cenny dla biblistryki *Festschrift* pt. *Begegnung mit dem Wort* (pod red. J. Zmijewskiego i E. Nellesona, Bonn 1980). Tytuł ten („Spotkanie ze Słowem”) celnie oddaje program i owoc całej pracy biblijnej ś.p. ks. prof. Zimmermanna.

Zmarł na raka nerek w domu swej siostry w Düsseldorfie, 11 kwietnia 1980 r., w kilka tygodni po przejściu na emeryturę. „Dokończył biegu i posługiwania, które otrzymał od Pana Jezusa: dał świadectwo o Ewangelii Łaski Bożej” (Dz 20, 24).